

עימות מוגבל ברמה הטקטית הנמוכה

לפעמים יש לי הרגשה שצה"ל מנהל את הלחימה הנוכחית ברפיון. ההתלהבות כבר אינה התלהבות, הסכין בין השיניים נופלת, הסוסים הדוהרים נראים יותר כמו פרות עצלות, וכל מ"מ מרגיש שהוא מפקד אוגדה בקרב השהיה. האם נובע הדבר מכך שמלעיטים את הלוחמים בסוגיות "העימות המוגבל" כגון "האסימטריה בלחימה", "המנטליות המאופקת" ו"הרקמה הסופגת" במקום בערכי הלחימה?

סרן רומן גופמן

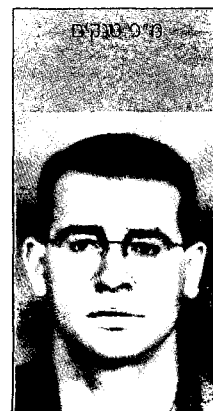
בתוך שכונת שיח' אגיין בדמשק, הייתי נוהג אחרת? מהי באמת המשמעות של המושג "עימות מוגבל" בלחימה הטקטית הנמוכה? מה יש ללוחם ולמפקד הזוטר לעשות עם המושג הזה, ואיזה בסיס ערכי ומקצועי הוא נותן להם בקבלת החלטות תוך כדי הלחימה? איך ספור פעמים בתדריכים ובתחקירים לפני משימה או שומעים את המפקדים הבכירים אומרים: "זה עימות מוגבל, ואני מצפה מכם לא לעשות טעויות מיותרות". "אנחנו הולכים להילחם בתוך אוכלוסייה פלסטינית צפופה, ולכן לכל טעות שלכם יש השלכות מדיניות מחר בבוקר". "ירי פגזי טנקים - רק באישור שלי. אני לא צריך טעויות מיותרות". אני מוטרד, כי אני ממש לא יודע מה שלומי, מ"מ בפלוגה הרובאית, ומשה, מט"ק "מרכבה", מבין מהאמירות האלה. יתרה מזאת, אני יודע שזה מבלבל אותם, זה מקשה עליהם בקבלת החלטות בזמן אמת. אז עכשיו לא חובה לעמוד במשימה, כי אם מחבל חוסל, ויחד איתו נהרג אזרח, אז ברמה הכוללת זו כבר לא נחשבת להצלחה? או שמותר

"חמוש בקלצ' בוודאות! עומד מאחורי המרפסת", ענה לי אמיר. "מחבל, על, מדידה" - פקדתי. "380, על". אני יוצא לקשר-חוץ ומדווח: "אש!" באותה שנייה נשמע רעם אדיר,

"אנחנו בעימות מוגבל, ותזכרו זאת היטב!" הוא אמר לנו בעת שפירט את הדגשים לפני המבצע. אבל מה בדיוק בסיטואציה הזאת יהיה מוגבל?

והמרפסת נעלמת בתוך להבה. "המשך תנועה", פקדתי בקשר-חוץ, והטנקים המשיכו לנוע. תוך כדי התנועה עבר לי בראש צמד המילים "עימות מוגבל". את הביטוי הזה שמעתי - ולא בפעם הראשונה - בתדריך שנתן המח"ט בגזרה לפני היציאה לפעולה. "אנחנו בעימות מוגבל, ותזכרו זאת היטב!" הוא אמר לנו בעת שפירט את הדגשים לפני המבצע. אבל מה בדיוק בסיטואציה הזאת יהיה מוגבל? ואילו הייתי נמצא עכשיו

רעש מנועים וקשר-חוץ זרם אל תוך אוזני דרך קסדת השריונאים. "נהג, קדימה!" פקדתי, והטנק החל להתקדם אל תוך הכפר. אוויר חם מהמפלט, אשר התערבב עם הריח השרוף המוכר, היכה בפניי. סובבתי את ראשי אחורנית על מנת לוודא שכל הכוח מאחוריי. לפתע נשמע פיצוץ עז קרוב מאוד לטנק, מה שגרם לו לרעוד קלות. בד בבד נפתחה אש מנשק קל מאחד הבתים מימין לציר. מייד צודדתי את הצריח ימינה תוך מתן פקודות בקשר לטנק שמאחוריי. דרך העשן הרב סביב הטנקים הבחנתי בשני נערים רצים ונבלעים בתוך סמטה. "אני מזהה אדם חמוש" - צעק לי בקשר הפנים אמיר התותחן. ב מ ה י ר ו ת נכנסתי פנימה אל תוך הטנק על מנת להסתכל במסך המפקד, תוך שאני שואל את אמיר: "בוודאות חמוש?"

לסכן את הלוחמים בצורה מופרזת ולא לפתוח באש על מנת לא לעשות טעות? ומהי בכלל הטעות הזאת, שמחר בבוקר יצטרך ראשי-הממשלה להתעסק איתה? לדעתי, צריך להבחין כאן בין שני מושגים: לחימה אל היעד ולחימה על היעד.

לחימה אל היעד

לחימה אל היעד היא מצב שבו האויב עדיין רחוק, יחסית, מה שנותן מרחב זמן לעצור ולחשוב, לשקול דברים ולהתלבט. בשלב הזה חשוב לדבר עם הלוחמים ולהסביר להם את תמונת המצב הכללית - בין היתר על מורכבותה של הלחימה נגד הפלסטינים ועל מאפייניו של העימות המוגבל. אבל גם בשיחות האלה חשוב להוריד את הדברים אל קרקע המציאות ולדבר פחות על האסטרטגיה הכוללת ויותר על מושגים כגון "טוהר הנשק", כי דווקא הלחימה הנוכחית יוצרת הרבה דילמות מוסריות.

העימות המוגבל הוליד מושגים רבים, כגון "רקמה סופגת" ו"המנועה מצננת", שללוחם ולמפקד זוטרי אסור לשמוע אותם. אלה מושגים בלתי ערכיים בעליל עבור הרמה הטקטית. לוחמים חייבים לרצות לפגוש את המחבלים כל הזמן, וברגע המפגש הדבר החשוב ביותר שצריך להיות להם בראש הוא לפגוע בהם ובכמה שיותר מהם. ברגע שנסביר את העימות המוגבל באמצעות מושגים שאינם רלוונטיים לרמה הטקטית, אנחנו עלולים לפגוע ביסודות הלוחמניים של החיילים ושל המפקדים הזוטרים, או, במילים אחרות, אנחנו נירה לעצמנו ברגל.

כל סטואציה טקטית יש פתרון שיסודו ברוח צה"ל ובעקרונות המלחמה, ובכך צריך להשקיע את הזמן בעת ההכנות המנטליות לקראת פעולה. זאת תוך מתן דגש על הערכים הרלוונטיים יותר למצב בשטח.

לחימה על היעד

בשלב הלחימה על היעד נלחמים פנים אל פנים. זהו מצב שאין בו מרחב תמרון, אין זמן לשיקולים ולהתלבטויות. לכן בשלב הזה חייב

להצטמצם מאוד עולם המושגים של הלוחם, שנלקחים בחשבון בעת קבלת ההחלטות. בשלב הלחימה נדרש הלוחם לקבל החלטות מהירות על בסיס תשתית ברורה של מושגים צבאיים. מבחינה ערכית את ראשו של הלוחם צריכים למלא ערכי צה"ל, ותו לא! אסור ללוחם לחשוב על התוצאות האפשריות של פעולותיו מחר בבוקר. אסור לו לחשוב על הטעויות שהוא עלול לעשות. בזמן הלחימה על היעד, כאשר הלוחם נמצא בנוהל הקרב או בזמן הלחימה עצמה חשוב לדבר במושגים צבאיים ברורים. המושגים כולם כאחד נמצאים ב"רוח צה"ל", שבראשם דבקות

שאלה דילמות המוכרות ללוחם. ברגע שהדילמות האלה מפנות את מקומן לסוגיות כגון "העימות המוגבל", "האסימטריה בלחימה", "המנטליות המאופקת" ו"הרקמה הסופגת", אזי המפקד הזוטרי והלוחם מאבדים את עצמם ועלולים להתבלבל ולפעול בצורה בלתי ערכית.

סיכום

אין ספק שלוחם בקרב או בפעילות מבצעית חייב לחשוב כל הזמן. בלי מחשבה קשה לנצח. השאלה היא על מה הוא חושב. לפעמים יש לי הרגשה שההתלהבות כבר אינה התלהבות,

שהסכין בין השיניים נופלת, שהסוסים הדוהרים נראים יותר כמו פרות עצלות, וכל מ"מ מרגיש שהוא מפקד אוגדה בקרב השהיה. האם זו דמות הלוחם בעימות המוגבל?

במשימה, חתירה לניצחון וכן: אחריות, כבוד האדם וטוהר הנשק. עם המושגים האלה יש ללוחם ולמפקד הזוטרי מה לעשות. ערכים אלה והדילמות המוסריות שנוצרות כתוצאה מהתנגשות בין אותם ערכים מוכרים היטב ללוחם.

בזמן הלחימה צריכים להתרוצץ ולהתנגש בראשו של הלוחם הדבקות במשימה עם טוהר הנשק, או טוהר הנשק עם אחריות, או כבוד האדם עם מקצועיות. כל אלה קבילים, מכיוון

